

κην μεταβολῆς, ἀλλ' εὐρίσκετο εἰς κατάστασιν ἡδονικῆς πληρότητος. Ὡς αἰτία τῶν μεθόδων τῆς ἀποκτήσεως τῆς ἡ εὐδαιμονία δὲν ἐχαρακτηρίζετο ὑπὸ τῆς ἀλλαγῆς, ἀλλ' ὑπὸ τῆς μονιμότητος: «Οὐκ αἰεὶ δ' οὐδὲν ἡδὺ τὸ αὐτὸ διὰ τὸ μὴ ἀπλῆν ἡμῶν εἶναι τὴν φύσιν, ἀλλ' ἐνεῖναι τι καὶ ἕτερον, καθὸ φθαρτά.. ἐπεὶ εἴ του ἡ φύσις ἀπλῆ εἶη, αἰεὶ ἡ αὐτὴ πρᾶξις ἡδίστη ἔσται. διὸ ὁ θεὸς αἰεὶ μίαν καὶ ἀπλῆν χαίρει ἡδονῆν. οὐ γὰρ μόνον κινήσεως ἔστιν ἐνέργεια, ἀλλὰ καὶ ἀκινήσιος καὶ ἡδονῆς μᾶλλον ἐν ἡρεμίᾳ ἔστιν ἢ ἐν κινήσει»²⁷.

Διὰ τοῦ συμπεράσματος αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον παρουσίασε τὴν ἐνεργητικὴν ἔλλειψιν κινήσεως ὡς ἰδιότητα τοῦ εὐδαιμόνου βίου, ὁ Ἀριστοτέλης ἐπεκύρωσε ψυχολογικῶς τὴν ἀπαίτησιν τοῦ Εὐδόξου, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ οὐρανὸς («οὗτος γὰρ οὐ μεταλλάσσει τόπον ἄλλον, ἀλλ' εἴπερ, κατὰ μόρια»²⁸) ἦτο δυνατόν νὰ ἐκληφθῆ «καθ' ἐκάστην κίνησιν»²⁹ ὡς «τὸ πρῶτως κινουὺν ἀκίνητον ὄν»³⁰. Ἀφ' ἧς στιγμῆς ὡς σκοπὸς τοῦ ἡθους ἐνεφανίσθη ἀντὶ τῆς ἀρμονικῆς λειτουργίας τοῦ πολιτεύματος ὁ προσωπικὸς βίος ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ πνευματικοῦ του πληρώματος, ὁ θεὸς ἀπεκαλύφθη ὡς κινητικὴ ἀκίνησις, οὐσιαστικῶς ὡς ἐκπλήρωσις τῆς κεντρικῆς ἀνάγκης τοῦ ταρασσομένου ὑπὸ τῶν θορύβων τῆς ἱστορικῆς καταστροφῆς πνευματικοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος ἀντίκρουσεν εἰς τὴν δίνην τοῦ καιροῦ τὸ αἴτημα τῆς ἐσωτερικῆς του ἡρεμίας ὡς κινήτηρα τοῦ σύμπαντος: «Ἔστι τι κινουὺν αὐτὸ ἀκίνητον ὄν.. ἐκ τοιαύτης ἄρα ἀρχῆς ἤρτηται ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ φύσις»³¹.

Χ. Πρὸς ἀντιμετάθεσιν τοῦ σκοποῦ μεταξὺ γνώσεως καὶ ζωῆς

Διὰ τοῦ εὐδαιμονικοῦ χαρακτήρος τῆς ἠθικῆς, ἡ ὁποία ὑποκατέστησεν εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς δημοκρατίας τὴν πολιτικὴν εὐσέβειαν, ὁ προσωπικὸς βίος ἀπετέλεσε τὸ κύριον μέλημα τῆς σκέψεως. Ἐφ' ὅσον δὲν ἴσχυεν ἡ βούλησις τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἡ θέλησις τοῦ ἀνθρώπου ὡς αὐθεντικὸς νόμος διὰ τὴν πρᾶξιν, ὁ σκοπὸς τῆς ὑπάρξεως ἐνεφανίσθη ὡς λογικὸν πρόβλημα. Ἡ ἐξέλιξις αὐτὴ ἐθεμελίωσε τὴν ἠθικὴν αὐτονομίαν τοῦ πνεύματος ταυτοχρόνως ἐναντι τοῦ ὑπερφυσικοῦ παράγοντος καὶ τῆς κρατικῆς ἐξουσίας. Διὰ τοῦ Σωκράτους ἰδίως, ὁ ὁποῖος ἐτάχθη ἐναντίον τῶν διδασκάλων τῆς πολιτικῆς τέχνης, τὸ ἦθος τοῦ προσώπου ἀπεδεσμεύθη ἐκ τοῦ κοινωνικοῦ του πλαισίου, διὰ νὰ προσανατολισθῆ πρὸς τὸ αἰώνιον καὶ τὸ ἀφθορον, ὅπως τὸ ἀπεκάλυπτεν ἡ διαλογικὴ ἔρευνα ὡς ὑπέρβασις τοῦ τόπου καὶ τοῦ καιροῦ.

Ἡ πνευματικὴ αὐτὴ ἀνάτασις ὑπεράνω τοῦ χρόνου καὶ τῆς ὕλης ἐθεωρήθη ἔκτοτε ὡς ἐκπλήρωσις τοῦ νοήματος τῆς ζωῆς. Ὅ,τιδήποτε ἄλλο ὑπῆρχεν ἢ συνέβαινε εἰς τὸν κόσμον, ἦτο προϋπόθεσις τῆς κινήσεως αὐ-

της, διὰ τῆς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος συνελάμβανε τὴν φύσιν τοῦ εἰς τὴν ὑψίστην ἐκδήλωσίν της : «Ἡ δὲ τοῦ νοῦ ἐνέργεια .. δοκεῖ θεωρητικὴ οὐσα καὶ πρὸς αὐτὴν οὐδενὸς ἐφίεσθαι τέλους»¹. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς δὲν ὑπῆρχεν ἠθικὴ πρᾶξις μεγαλυτέρας ἀξίας διὰ τὴν ζωὴν πλὴν τῆς φιλοσοφικῆς αὐτοσυνειδησίας τοῦ ἀνθρώπου : «Ἡδίστη δὲ τῶν κατ' ἀρετὴν ἐνεργειῶν ἢ κατὰ τὴν σοφίαν ὁμολογουμένως ἐστίν»². Εἰς τὴν προσπάθειαν τῆς συνεχῶς καθαρωτέρας μορφῆς τοῦ ὁ θεωρητικὸς βίος ἦτο διὰ τοῦτο ἡ «τελεία εὐδαιμονία»³ ὡς ἐπίγειος τρόπος τῆς θείας ὑπάρξεως : «Ἡ τοῦ θεοῦ ἐνέργεια, μακαριότητι διαφέρουσα, θεωρητικὴ ἂν εἴη καὶ τῶν ἀνθρωπίνων δὴ ἡ ταύτη συγγενεστάτη εὐδαιμονικωτάτη»⁴. Ἐὰν ἡ φιλοσοφικὴ αὐτοβεβαίωσις τῆς ὑπάρξεως ὡς ἔκφρασις τοῦ ὑπερτάτου ὄντος ἐπὶ τῆς γῆς ἦτο εἰς τὴν ἀνάπτυξίν της ὁ τελικὸς σκοπὸς τῆς παρουσίας τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν κόσμον «ἢ τε λεγομένη αὐτάρκεια περὶ τὴν θεωρητικὴν μάλιστ' ἂν εἴη»⁵, τὸ πνεῦμα τῆς Ἑλλάδος ἀντέστρεψεν, ὅ,τι γενικῶς ἴσχυσεν εἰς ὄλους τοὺς ἀρχαίους πολιτισμοὺς : τὴν ἀντίληψιν τῆς γνώσεως ὡς τρόπου ἐκπληρώσεως πρακτικῶν ἀναγκῶν.

Αἰγύπτιοι καὶ Χαλδαῖοι ἀνεκάλυψαν σημαντικὰ πράγματα ἐπὶ παραδείγματι περὶ τῶν γεγονότων τοῦ ἀστρικοῦ χώρου, τὰ ἔθεσαν ὁμῶς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ κράτους ἢ τοῦ ἀτόμου χάριν τῆς πράξεως. Εἰς τὴν Ἰωνίαν, τὴν κάτω Ἰταλίαν καὶ τελικῶς εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, ἡ ὁποία παρέλαβε τὴν πνευματικὴν κληρονομίαν τοῦ ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ, ἡ γνώσις ὑπερεπήδησε τὰ ὠφελιμιστικά της ὄρια. Ἐπαυσε νὰ εἶναι τὸ μέσον τῆς ἐπιτεύξεως ἄλλων σκοπῶν, διὰ νὰ παρουσιασθῇ ὡς τελικὴ αἰτία καὶ ὡς δικαίωσις τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου. Τοῦτο δὲν συνέβη μόνον, διότι ἐκεῖ εὐρέθησαν ἄνθρωποι χωρὶς βιοτικὴν μέριμναν καὶ ἱερατικὴν περιωπὴν, οἱ ὁποῖοι ἔπρεπε νὰ τραποῦν εἰς τὴν διασκέδασιν, τὴν ἀσκήσιν τοῦ σώματος ἢ τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν, ἀλλὰ κυρίως διότι ὁ ναυτικὸς κόσμος, ἡ ἐμπορικὴ γραφὴ καὶ ἡ δημοτικὴ πρᾶξις παρουσίασαν τὸν προσωπικὸν βίον ὡς προϋπόθεσιν τῆς ὑποβολῆς καὶ τῆς ἀπαντήσεως τοῦ ἐρωτήματος, περὶ τίνος πρόκειται εἰς τὸν κόσμον.

Εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ βασιλέως τῶν Φλιασίων νὰ μάθῃ, τί ἐπαγγέλλεται ὁ Πυθαγόρας, τὸν ὁποῖον τοῦ συνέστησαν ὡς περίφημον ἄνθρωπον, ἐκεῖνος ἀπήντησεν, «ὅτι δὲν γνωρίζει οὐδεμίαν τέχνην, ἀλλ' εἶναι φιλόσοφος. Ἐκπληκτος εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦ νέου ὀνόματος ὁ Λέων ἐζήτησε νὰ πληροφορηθῇ, τί ἀκριβῶς ἦσαν οἱ φιλόσοφοι καὶ τί τοὺς διέκρινε τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Ὁ Πυθαγόρας τότε ἀπήντησεν, ὅτι παρομοιάζει τὸν ἀνθρώπινον βίον πρὸς τὴν πανήγυριν ἐκείνην, εἰς τὴν ὁποίαν συνεκεντροῦτο λόγῳ τῶν διεξαγομένων σπουδαίων ἀγωνισμάτων, ὅ,τι καλύτερον εἶχε νὰ παρουσιάσῃ ὁ Ἑλληνικὸς κόσμος. Καὶ ὅπως ἐκεῖ ἄλλοι ἐπιδιώκουν διὰ τῆς σωματικῆς

ἀσκήσεως τὴν δόξαν καὶ τὴν εὐγένειαν τοῦ στεφάνου, ἄλλοι ὀδηγοῦνται πρὸς ἀπόκτησιν πραγμάτων ἢ χάριν τοῦ κέρδους διὰ τῆς ἀγοροπωλησίας, ὑπάρχει καὶ ἡ κατηγορία ἐκείνων καὶ μάλιστα τῶν εὐγενεστέρων, οἱ ὅποιοι δὲν ζητοῦν οὔτε χειροκροτήματα οὔτε κέρδος, ἀλλὰ προσέρχονται, διὰ νὰ ἴδουν καὶ παρατηροῦν προσεκτικῶς, τί συμβαίνει καὶ κατὰ ποῖον τρόπον.. Ὅσους θεωροῦν μηδαμινὰ ὄλα τὰ ἄλλα, διὰ νὰ ἐρευνήσουν ἐπισταμένως τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων, ὠνόμαζε σπουδαστὰς τῆς σοφίας, δηλαδὴ φιλοσόφους»⁶.

Ὅ,τι ἐχαρακτήρισε πρὸς παντὸς ἄλλου τὸν θεωρητικὸν ἄνθρωπον τῆς Ἑλλάδος, εἶναι τὸ γεγονὸς, ὅτι ὁ ζῆλος τῆς θεᾶς τῶν ὄντων δὲν ἦτο δι' ἐκείνων τὸ ἀντίθετον τῆς πράξεως, ἀλλ' ἡ σημαντικὴ πρᾶξις καθ' ἑαυτήν. Ἡ ζωὴ ἀπεκαλύφθη ἐνταῦθα ὡς μέσον τοῦ μεγίστου ἡθους, τὸ ὁποῖον ἀρκεῖται μέχρι στιγμῆς εἰς τὸ ὄνομα «φιλοσοφία».

Ἄν ὅμως ἡ θεωρία τοῦ κόσμου ἦτο τὸ κύριον μέλημα τοῦ ἀνθρώπου, ἀφ' ὅτου ἐπεχείρησε νὰ φιλοσοφήσῃ, τότε τὸ πρόβλημα ἦτο ἀντὶ τοῦ κόσμου ὁ ἄνθρωπος. Οὐσιαστικῶς τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐρωτήσεως ὑπῆρξεν ἡ ὁδὸς διὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς προβληματικῆς φύσεως τοῦ ἐρωτῶντος. Ὁ κόσμος ἀπετέλεσεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν ἀφορμὴν τῆς πνευματικῆς στροφῆς τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν ἄνθρωπον.

Ἐνεκα τῆς προελάσεως τῶν Περσῶν πρὸς δυσμὰς μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Μεσοποταμίας καὶ τῆς Αἰγύπτου ὁ ἄνθρωπος ἐστράφη πνευματικῶς πρὸς τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν πόλιν, ἡ ὁποία διὰ τῆς ναυτικῆς τῆς δυνάμεως ἀπέκρουσε τὴν Ἀσιατικὴν ἐπιδρομὴν. Εὐθὺς μετὰ τὴν νίκην καὶ τὴν ἐπικράτησιν τῆς δημοκρατίας τὸ Ἀθηναϊκὸν πνεῦμα ἐπεχείρησε τὴν ἀναθεώρησιν τῶν παραδεδομένων ἀντιλήψεων περὶ τοῦ κόσμου καὶ κατὰ συνέπειαν ἔθεσε τὸ βάρος τοῦ κεντρικοῦ ἐρωτήματος τῆς φιλοσοφίας εἰς τὴν σχέσιν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν κόσμον. Τοῦτο ἐσήμαινε μίαν λογικὴν κατεδάφισιν τῶν ἠθικῶν στηριγμάτων τοῦ παρελθόντος, τὰ ὁποία δὲν εἶχεν ἀνατρέψει ἀκόμη ὁ ἀστικὸς βίος. Ἦτο φυσικὸν ἐπομένως ἡ πρωτεύουσα τῆς φιλοσοφίας νὰ δημιουργήσῃ καὶ τὴν ἀντίδρασιν εἰς τὴν καταστροφὴν χάριν τῆς ἀνορθώσεως ἐνὸς ἀνθρωπίνου μεγέθους, τὸ ὁποῖον νὰ μὴ στηρίζεται εἰς τὴν παράδοσιν, ἀλλ' εἰς τὸ ἄτομον, νὰ μὴ σχετίζεται πρὸς ὅ,τι συνέβη, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἄχρονον, νὰ μὴ προϋποθέτῃ τὸν φόβον, τὴν βίαν, μίαν ξένην ἐντύπωσιν ἢ τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὴν κριτικὴν κίνησιν τοῦ προσωπικοῦ πνεύματος. Ἡ θεωρητικὴ προσπάθεια τῆς ἀνοικοδομήσεως τῶν ἠθικῶν ἐρεισμάτων τῆς ἀτομικῆς ὑπάρξεως ὑπῆρξεν ἔκτοτε τὸ ἔργον τῶν φιλοσόφων ὡς σύνθεσις τῆς οὐσίας καὶ τῆς ἀρετῆς. Ἡ λογικὴ παρατήρησις τοῦ φυσικοῦ καὶ τοῦ πνευματικοῦ κόσμου, διὰ τῆς ὁποίας ἡ γνῶσις συνέπεσε πρὸς τὴν πρᾶξιν ὡς ὑπέρτατον

ἦθος, εἶχε βασικῶς ἐποικοδομητικὸν χαρακτήρα : «Φιλοσοφία δὲ ἡ ζήτησις τῆς τοιαύτης θεωρίας· καλὴ μὲν οὖν καὶ αὕτη παιδείας ἦν ἐπιμέλεια ἢ συντείνουσα .. πρὸς τὴν τῶν ἀνθρώπων ἐπανόρθωσιν»⁷.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

ΠΑΡΑΠΟΜΠΑΙ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. H. Fränkel: *Dichtung und Philosophie des frühen Griechentums*, New York 1951, σ. 333.
2. Ἀπολλοδώρου: Βιβλιοθήκης I 9, 16.

Α'

Ο ΝΑΥΤΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

I

1. Ὀμήρου: Ἰλιάδος Β' 196, 445. Πρβλ. Ἡσιόδου: Θεογονίας 96, Καλλιμάχου: Εἰς Δία 79.
2. L. Heuzey: *Découverte des ruines de Stobi* («Revue Archéologique», Paris XXVI τόμ. 2^α σειρά 1873, σ. 31), — *Mission archéologique de Macédoine*, Paris 1876, 133 (σ. 329).
3. Ἴδε V. R. d' A. Desborough: *The last Mycenaeans and their Successors*, Oxford 1964, σ. 242.
4. Ἴδε F. Dümmler: *Bemerkungen zum ältesten Kunsthandwerk auf griechischem Boden* («Mitteilungen des Deutschen Archäolog. Instituts» Ath. Abt., Berlin XIII τόμ. 1888, σ. 300), K. J. Beloch: *Griechische Geschichte*, Strassburg I^ο τόμ. 1912³, σ. 213, M. Croiset: *La civilisation de la Grèce antique*, Paris 1969, σ. 33.
5. Ἀριστοτέλους: Πολιτικῶν Γ' 14 (p. 1285b 16 - 18). Πρβλ. G. Glotz: *La cité grecque*, Paris, 1928, σ. 71.
6. Ὀμήρου Γ' 98/99.
7. » Α' 231.
8. Ἡσιόδου: Ἔργων καὶ ἡμερῶν 38/39.
9. Ἴδε *Inscriptiones graecae antiquissimae*, ἔκδ. H. Roehl, Berolini, MDCCCLXXII, 112 (σ. 39), *Sammlung griechischer Dialekt - Inschriften*, ἔκδ. H. Collitz, Göttingen I τόμ. 1884, 214, 1 (σ. 84), 215, 46 (σ. 88), Πλουτάρχου: Κεφαλαίων καταγραφῆς (Ἑλληνικῶν) 2 (p. 292 A).
10. Ὀμήρου: Ὀδυσσεΐας α' 395. Πρβλ. θ' 390/91, Υ' 84.
11. » Π' 387/88.
12. Ἴδε W. Jaeger: *Paideia*, Berlin - Leipzig 1934, σ. 382.
13. Ἡροδότου: Ἱστοριῶν I 94.
14. Ὀμήρου ν' 174. Πρβλ. θ', 31, 33.
15. Παυσανίου: Ἑλλάδος περιηγήσεως VII 2, 5.
16. Ἀριστοτέλους: Ἀθηναίων πολιτείας V 2. Πρβλ. Ὀμήρου Ν' 685, Ὀμηρικοῦ ὕμνου εἰς Ἀπόλλωνα 147.

17. Ἴδε C. Theander: Ὀλολυγή und Iá («Eranos», Gotoburgi XX τόμ. 1921/22, σ. 15, 20/21). Πρβλ. P. Kretschmer: Zur Geschichte der griechischen Dialekte I («Glotta», Göttingen I τόμ. 1909, σ. 13), — Literaturbericht für das Jahr 1927 («Glotta», ὡς ἄν. XVIII τόμ. 1930, σ. 233).
18. Ἴδε Ὀμήρου Δ' 119, Ἡροδότου IV 35, Πausανίου VII 2, 4, P. Virgili Maronis: Aeneidos IV 143 - 145, U. v. Wilamowitz - Moellendorf: Apollon («Hermes», Berlin XXXVIII τόμ. 1903, σ. 577/78, 585,) — Über die Ionische Wanderung («Sitzungsberichte der königl. Preussischen Akademie der Wissenschaften», Berlin I ἡμίτ. 1906, σ. 72), — Die Ilias und Homer, Berlin 1920², σ. 452, F. Dirimeier: Apollon («Archiv für Religionswissenschaft», Leipzig Berlin XXXVI τόμ. 1939, σ. 278/79), M. P. Nilsson: Geschichte der griechischen Religion, München I τόμ. MCMXLI, σ. 529/30, W. F. Otto: Die Götter Griechenlands, Frankfurt a. M. 1961⁵, σ. 65.
19. Ἴδε Ἀπολλοδώρου I 6, 2.
20. » » I 6, 1.

II

1. Ἴδε M. B. Sakellariou: La migration Grecque en Ionie, Athènes 1958, σ. 491.
2. Ἴδε E. Boisacq: Dictionnaire étymologique de la langue Grecque, Paris-Heidelberg 1923, σ. 26 («αἰόλος»), H. Frisk: Griechisches etymologisches Wörterbuch, Heidelberg 1954, σ. 42 («αἰόλος»).
3. Στράβωνος: Γεωγραφικῶν XIV 1, 3. Πρβλ. Πausανίου VII 2, 8.
4. Ἴδε R. M. Cook: Ionia and Greece in the eighth and seventh Centuries («The Journal of Hellenic Studies», London LXVI τόμ. 1946, σ. 79).
5. Ἴδε F. Bilabel: Die Ionische Kolonisation («Philologus», Leipzig XIV τόμ. συμπλ. I 1920, σ. 3).
6. Ἴδε Ἡροδότου I 6.
7. » Th. Lenschau: Zur Geschichte Ioniens («Klio», Leipzig XIII τόμ. 1913, σ. 176).
8. Ἴδε C. Roebuck: Ionian Trade and Colonization, New York 1959, σ. 36, H. Strasburger: Der soziologische Aspekt der homerischen Epen («Gymnasium», Heidelberg LX ἔτος 1953, σ. 100, 113), M. Croiset: La civilisation de la Grèce antique, ὡς ἄν, σ. 38/39.
9. Ὀμήρου δ' 708/09. Πρβλ. ν' 81 - 85.
10. Ἴδε A. Lesky: Thalatta, Wien 1947, σ. 61, 188.
11. C. Roebuck, Ionian Trade—, ὡς ἄν, σ. 133.
12. Ἴδε Ἡροδότου II 152, 154, Στράβωνος, XVIII 1, 18.
13. » » II 178/79.
14. » » I 6.
15. A. Lesky, Thalatta, ὡς ἄν, σ. 10.

III

1. Ὀμήρου Α' 312, δ' 842, σ' 474.
2. Ἀπολλοδώρου I 7, 4, 9, 9, 20, II 5, 9, 5, 11, 7, 2, — Ἐπιτομῆς I 2, VII 4, II
3. Ἀρχιλόχου: Ἀπόσπ. 11 (Diehl).
4. Ὀμήρου θ' 138/39.

5. Ἀρχιλόχου: Ἀπόσπ. 21 (Diehl).
6. Εὐριπίδου: Ἀπόσπ. 1059 (Nauck).
7. Φιλοστράτου: Βίων σοφιστῶν I 25 (p. 531).
8. Ἴδε H. Dieler: Hesiod und die Anfänge der griechischen Philosophie («Antike und Abendland», Hamburg II τόμ. MCMXLVI, σ. 151).
9. Ὀμήρου Ω' 54.
10. Στράβωνος VIII 6, 16.
11. Σοφοκλέους: Ἀντιγόνη 332 - 340.

IV

1. Ἀρχιλόχου: Ἀπόσπ. 2 (Diehl).
2. Σοφοκλέους: Ἀπόσπ. 154 (Nauck). Πρβλ. Σχολίων εἰς Πινδάρου Νεμέων III 60.
3. Ἀπολλοδώρου: Βιβλιοθήκης I 9, 9.
4. » » III 13, 5.
5. Σοφοκλέους: Ἀπόσπ. 561 (Nauck).
6. Ἀναξίμανδρος (Diels I B' 1).
7. Πλάτωνος: Φαίδωνος 96 A.
8. Ὀμήρου υ' 166.
9. Πλουτάρχου: Κεφαλαίων καταγραφῆς (Ἑλληνικῶν) 32 (p. 298 C). Πρβλ. Ἡσυχίου: «Ἀειναῦται», Inscriptiones graecae, XII (9) τόμ. ἐκδ. E. Ziebarth, Berolini MCMXV, 909 (σ. 110), 923 (σ. 114), B. Chr. Petrakos: Dédicace des ἀειναῦται d'Éretrie («Bulletin de Correspondance Hellénique», Athènes - Paris LXXXVII τόμ. 1963, σ. 545).

V

1. Ἡροδότου II 58. Πρβλ. 50/51.
2. Εὐριπίδου: Ἀπόσπ. 910 (Nauck).
3. W. Schadewaldt: Die Anfänge der Geschichtsschreibung bei den Griechen («Hellas und Hesperien», ἐκδ. E. Zinn, Zürich - Stuttgart 1960, σ. 398).
4. Ὡς ἄν. σ. 399.
5. Ἡράκλειτος (Diels I B' 30).
6. Ch. Beard: The Republic, New York 1943, σ. 38.
7. L. Strauss: Naturrecht und Geschichte, Stuttgart 1953, σ. 84.

VI

1. Ἀριστοτέλους: Ἠθικῶν Νικομαχείων Η' 15 (p. 1154b 28/29). Πρβλ. Εὐριπίδου: Ὀρέστου 234.
2. Ἴδε C. Roebuck: Ionian Trade —, ὡς ἄν. σ. 133, 136, Ἀ. Γ. Λαιμοῦ: Τὸ ναυτικὸν τοῦ γένους τῶν Ἑλλήνων, Ἀθῆναι I τόμ. 1968, σ. 52.
3. Ἴδε Ὀμήρου υ' 382/83, Σόλωνος: Ἀπόσπ. 3, 24 - 26 (Diehl), A. R. Burn: The world of Hesiod, New York 1936, σ. 234.
4. Ἀριστοτέλους: Πολιτικῶν Γ' 8 (p. 1279b 18), Δ' 6 (p. 1293a 21), 11 (p. 1296a 25), Ε' 5 (p. 1304b 22), Ρητορικῆς πρὸς Ἀλέξανδρον 3 (p. 1424a 23).
5. Ὀμήρου ι' 125 - 129.
6. » α' 3.
7. Ἡροδότου III 38.

8. Ὀμήρου η' 108.
9. Αἰσχύλου: Περσῶν 383.
10. Goethe: Faust II 11177.

VII

1. Ἴδε A. Lesky: Thalatta, ὡς ἀν. σ. 61, 188.
2. Ἀπολλοδώρου: Βιβλιοθήκης I 9, 16. Πρβλ. 19, 24.
3. Ὀμήρου ε' 423. Πρβλ. Ἀπολλοδώρου: Ἐπιτομῆς VII 9.
4. » ν' 375 κ.έ.
5. Ἴδε M. P. Nilsson: Geschichte der Griechischen Religion, ὡς ἀν. σ. 423.
6. Ὀμήρου α' 32 - 34.
7. » δ' 712/13.
8. » η' 262/63.
9. Εὐριπίδου: Ἰφιγενείας τῆς ἐν Ταύροις 417.
10. Ἀπολλοδώρου: Βιβλιοθήκης I 9, 20.
11. » : » I 9, 23.
12. » : » I 9, 26.
13. Ἀρχιλόχου: Ἀπόσπ. 101 (Diehl).
14. Ὀμήρου β' 173, ε' 214, η' 207.
15. » ε' 182.
16. » ν' 293 - 295.
17. Αἰσχύλου: Προμηθέως δεσμώτου 212/13.
18. Ὀμήρου β' 366.
19. » α' 183.
20. » ε' 171, ζ' 1, η' 1, θ' 199.
21. » ε' 201 - 203. Πρβλ. δ' 245 κ.έ.
22. » ν' 309/10.
23. » δ' 241.
24. » ν' 297.
25. » λ' 550/51.
26. Σχολίων εἰς Ἀριστοφάνους Ἴππῆς 1056.
27. Ὀμήρου λ' 543 - 547.

VIII

1. Εὐριπίδου: Ἰφιγενείας τῆς ἐν Ταύροις 438.
2. Ὀμήρου ψ' 81 - 83. Πρβλ. Σόλωνος: Ἀπόσπ. 17 (Diehl), Πινδαρόρου: Ἀπόσπ. 61 (Snell).
3. Ἡσιόδου: Θεογονίας 233.
4. » : » 234 - 236.
5. » : » 240 - 262.
6. Ὀμήρου ε' 174.
7. Ἀπολλοδώρου: Βιβλιοθήκης I 9, 22. Πρβλ. Εὐριπίδου: Μηδείας 2
8. Ὀμήρου ε' 472.
9. » ξ' 457.
10. » ξ' 458.
11. » ε' 419 - 422.
12. Θουκυδίδου: Ξυγγραφῆς I 13, 5.

13. Ἴδε Ὀμήρου Ο' 168 κ.έ., Ἡσιόδου: Θεογονίας 233 - 238.
14. Θουκυδίδου Ι 13, 1.
15. Στέφανος Βυζαντιος: «Ἔθνος».
16. Φερεκύδης (Diels I Β' 2, 4).
17. Ἴδε Διοδώρου Σικελιώτου: Βιβλιοθήκης ἱστορικής V 20, 1, Pauly-Wissowa: Realencyclopädie der classischen Altertumswissenschaft, έκδ. W. Kroll, Stuttgart XVII² τόμ. 1937, σ. 2310 («Okeanos»).
18. Ὀμήρου Ε' 101, 302.
19. » Ο' 37/38.
10. Ἀριστοτέλους: Τῶν μετὰ τὰ φυσικὰ Α' 3 (p. 983b 31 - 33).
21. Ἡσιόδου: Ἔργων καὶ ἡμερῶν 383 - 388.
22. Πιπτακός (Διογένης Λαερτίου: Βίων καὶ γνώμων τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκησάντων I 77, Ἰωάννου Στοβαίου: Ἐκλογῶν ἀποφθεγμάτων ὑποθηκῶν III 1 (p. 172 E).
23. Ἴδε H. Fränkel, Dichtung und Philosophie, ὡς ἀν. σ. 122.
24. » Ἀριστοτέλους: Περὶ αἰσθήσεως καὶ αἰσθητῶν I (p. 436a 19 - b 1).
25. » Ὀμήρου Β' 731, Δ' 194, Α' 518, J. Fink: Θεὸς Ἀδριανός («Hermes», Wiesbaden LXXXIII τόμ. 1955, σ. 504/05), -- Herakles Held und Heiland («Antike und Abendland», Hamburg, IX τόμ. MCMLX, σ. 84).
26. Ὀμηρικὸ ὕμνου εἰς Ἀσκληπιὸν 4.
27. Πινδάρου: Πυθίων III 13.

ΙΧ

1. Ἀριστοφάνους: Ἐκκλησιαζουσῶν 197.
2. Εὐριπίδου: Ἰφιγενείας τῆς ἐν Ταύροις 395.
3. Ἴδε C. Roebuck: Ionian Trade —, ὡς ἀν. σ. 132.
4. Φερεκύδης (Diels I Α' 7).
5. » (» I Α' 2).
6. » (» I Α' 1).
7. » (» I Β' 2. Πρβλ. 4).
8. » (» I Β' 1a).
9. Ἴδε Ἡσιόδου: Ἔργων καὶ ἡμερῶν 633 - 636.
10. » » : Θεογονίας 116 - 120.
11. Εὐσεβίου: Προπαρασκευῆς εὐαγγελικῆς I 10, 1.
12. Ἴδε Γενέσεως Α' 2.
13. » Pauly-Wissowa: Realencyclopädie, ὡς ἀν. IX συμπλ. έκδ. W. Kroll-K. Ziegler 1962, σ. 1487, 1510 («Weltschöpfung»).
14. Ψαλμῶν ΡΛΕ' 6.
15. » ΚΓ' 2.
16. Ἀριστοτέλους: Τῶν μετὰ τὰ φυσικὰ Α' 3 (p. 983b 21/22).
17. » : Περὶ οὐρανοῦ Β' 13 (p. 294a 28 - 31).
18. Ἡσιόδου: Θεογονίας 117.
19. Θαλῆς (Diels I ΑΒ' 3).
20. Γεωργίου Συγκέλλου: Ἐκλογῆς χρονογραφίας 29 Β-С.
21. Ἀναξίμανδρος (Diels I Β' 2).
22. Πλάτωνος: Πολιτικοῦ 294 Β.

X

1. Ἴδε B. S p i n o z a : Ethics II 3 (Opera, Heidelberg II τόμ. 1924, σ. 45), J. L o c k : Of human understanding II 27, 3 (Works, London, I τόμ. MDCCLXXVII, σ. 193), I. K a n t : Kritik der reinen Vernunft α' έκδ. σ. 186, β' έκδ. σ. 229 (Werke, Berlin III τόμ. 1904, σ. 162).
2. Ἀναξίμανδρος (Diels I A' 11 (6). Πρβλ. 30).
3. » (» I A' 17).
4. Ἡράκλειτος (Diels I B' 61).
5. » (» I B' 36. Πρβλ. 12).
6. Μητρόδωρος ὁ Χίος (Diels I A' 20).
7. Παρμενίδης (Diels I B' 15a).
8. Ἀριστοτέλους : Περὶ ψυχῆς B' 1 (p. 412b 11). Πρβλ. Τῶν μετὰ τὰ φυσικὰ Γ' 4 (p. 1007a 21), Δ' 17 (p. 1022a 9), Ζ' 3 (p. 1028b 34), 4 (p. 1029b 13, 20).
9. Ἀριστοτέλους : Τῶν μετὰ τὰ φυσικὰ Η' 2 (p. 1043a 2/3). Πρβλ. Περὶ ψυχῆς B' 4 (p. 415b 12/13).
10. Ἀριστοτέλους : Τῶν μετὰ τὰ φυσικὰ Λ' 8 (p. 1074a 35/36). Πρβλ. Ζ' 7 (p. 1032b 14).
11. Ἀριστοτέλους : Τῶν μετὰ τὰ φυσικὰ Θ' 1 (p. 1045b 26/27).
12. » : » » » Ζ' 1 (p. 1028a 30/31).
13. Ἡράκλειτος (Diels I B' 108).
14. Ἀριστοτέλους : Τῶν μετὰ τὰ φυσικὰ Ζ' 1 (p. 1028a 33/34).
15. » : Περὶ ζῴων γενέσεως Α' 1 (p. 715a 4-6). Πρβλ. Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς Β' 9 (p. 335b 6/7).
16. Ἀριστοτέλους : Περὶ ψυχῆς Β' 1 (p. 412a 21).
17. » : Περὶ ζῴων μορίων Α' 1 (p. 641a 27).
18. » : » » » Α 1 (p. 640a 18/29). Πρβλ. Περὶ ζῴων γενέσεως Ε' 1 (p. 778b 5-7).
19. Ἀριστοτέλους : Φυσικῆς ἀκροάσεως Γ' 4 (p. 203b 34). Πρβλ. Τῶν μετὰ τὰ φυσικὰ Γ' 4 (p. 1007a 31), Κ' 1 (p. 1059a 29/30).
20. Ἀριστοτέλους : Τῶν μετὰ τὰ φυσικὰ Ζ' 13 (p. 1038b 28).
21. Ἀριστοτέλους : Ἀναλυτικῶν ὑστέρων Α' 22 (p. 83a 25 - 28). Πρβλ. Τῶν μετὰ τὰ φυσικὰ Β' 5 (p. 1001 b 29 - 1002a 2), Λ' 5 (p. 1071a 1/2), Μ' 2 (p. 1077b 5).
22. Ἀριστοτέλους : Κατηγοριῶν 5 (p. 2a 11/12).
23. » : Τῶν μετὰ τὰ φυσικὰ Δ' 6 (p. 1016a 33). Πρβλ. Περὶ ζῴων μορίων Δ' 5 (p. 678a 34).
24. Ἀντισθένης (Διογένους Λαερτίου VI 3).
25. Ἀριστοτέλους : Τῶν μετὰ τὰ φυσικὰ Ζ' 10 (p. 1035b 13, 27), Μ', 8 (p. 1084b 10/11). Πρβλ. Ε' 1 (p. 1025b 28/29).
26. Ἀριστοτέλους : Τῶν μετὰ τὰ φυσικὰ Δ' 9 (p. 1018a 10/11), Ζ' 11 (p. 1037a 24), Θ' 1 (p. 1045b 29), Κ' 7 (p. 1064a 21/22).

Β'

Η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΓΡΑΦΗ

I

1. Ίδε R. M. Cook: *Ionian and Greece*, ως άν. σ. 89, G. S. Kirk: *The songs of Homer*, Cambridge 1962, σ. 70, 392, — *The Homeric Poems as History*, Cambridge 1964, σ. 31.
2. Ίδε E. Meyer: *Geschichte des Altertums*, Stuttgart III τόμ. 1937², σ. 350.
3. Πλουτάρχου: *Περί Σωκράτους δαιμονίου* 5 (p. 577 E).
4. Ίδε C. Roebuck: *Ionian Trade*, ως άν. σ. 69).
5. » 'Αθηναίου: *Δειπνοσοφιστών* VIII 61 (p. 361 B-C).
6. » 'Ισοκράτους: *Νικοκλέους* 10 (p. 28).
7. 'Ηροδότου V 58.
8. 'Αριστοτέλους: *'Αθηναίων πολιτείας* VII 1.
9. 'Ομήρου Z' 168 -170.
10. » A' 403/404.
11. » Y' 73/74.
12. » E' 290/911.
13. Πλάτωνος: *Νόμων* 886 B-C.
14. 'Ηροδότου II 81. Πρβλ. 51.
15. Σοφοκλέους: *'Απόσπ.* 753 (Nauck).
16. Πλάτωνος: *Φαίδωνος* 69 C.
17. 'Ισοκράτους: *Πανηγυρικοῦ* 6 (p. 28). Πρβλ. 'Αριστοφάνους: *Βατράχων* 454 - 456.
18. 'Ομηρικοῦ ὕμνου εἰς Δῆμητρα 478/79.
19. 'Ηροδότου V 58.
20. Πλουτάρχου: *Πότερον ὕδωρ ἢ πῦρ χρησιμώτερον* 8 (p. 957 A).

II

1. Ίδε I. Bekkeri: *Anecdota graeca*, Berolini III τόμ. 1821, σ. 1169.
2. 'Ηροδότου V 58. Πρβλ. I. Bekkeri, ως άν. II τόμ. 1816, σ. 784.
3. 'Ομήρου α' 338.
4. 'Αθηναίου XIV 33 (p. 633 C).
5. Στράβωνος I 2, 6.
6. Θουκυδίδου I 21, 1.
7. 'Αριστοτέλους: *Τῶν μετὰ τὰ φυσικά* A' 2 (p. 983a 3/4). Πρβλ. 'Ηράκλειτον (Diels I B' 104).
8. Ίδε Ξενοφάνην (Diels I B' 11/12), 'Ηράκλειτον (Diels I B' 42, 56, 105/06).
9. Πλάτωνος: *Πολιτείας* 607 B.
10. » : *Νόμων* 809 B.
11. 'Αρχιλόχου: *'Απόσπ.* 60 (Diehl).
12. 'Ηράκλειτος (Diels I B' 42).

III

1. Σουΐδας: «Κάδμος».
2. » : «Φερεκύδης». Πρβλ. C. Plinii Secundi: Naturalis historiae VII 56.
3. Ἀριστοτέλους: Περί ρητορικής Γ' 9 (p. 1409a 27 - 32).
4. Πλάτωνος: Πολιτικοῦ 294 B.
5. Ἡράκλειτος (Diels I B' 40. Πρβλ. 129).
6. Χρῦσιππος (Arnim II 300, III 4. Πρβλ. I 85, 493, 531), Senecae: Epistularum LXV 12, Ζήνων (Lactantii: De vera sapientia 9).
7. Φίλωνος Ἀλεξανδρείας: Περί γεωργίας 51 (p. 308).
8. Ἴδε M. Nilsson: Geschichte der Griechischen Religion, ὡς ἄν. II τόμ. MCMLV, σ. 466. Πρβλ. F. Boll: Griechische Kalender I, Heidelberg 1910, σ. 44.
9. Ἐρμοῦ Τρισμεγίστου: Ποιμάνδρης I 6 (ἐκδ. R. Reitzenstein, Leipzig 1904, σ. 329).

IV

1. Ἡροδότου II 143, V 35.
2. Ἀρχιλόχου: Ἀπόσπ. 60 (Diehl).
3. Ἡράκλειτος (Diels I B' 113).
4. Ἀριστοτέλους: Ἀπόσπ. 187 (p. 1511a 43). Πρβλ. Senecae: Epistularum XLI 8, Quintiliani: Institutionis oratoriae VII 3, 15. Apulei: Asclepii 37, Augustini: De civitate dei V 11.
5. Ἀριστοτέλους: Ἠθικῶν Νικομαχείων Κ' 7 (p. 1178a 7/8).

V

1. Ὀμήρου Χ' 377, Ψ' 535, δ' 189, ρ' 349.
2. A. Varagnac: Vers une autre Europe («L'homme avant l'Écriture», ἐκδ. A. Varagnac, Paris 1959, σ. 415).
3. Παρμενίδης (Diels I B' 8, 3 - 5).
4. Ἀριστοτέλους: Τῶν μετὰ τὰ φυσικά Λ' 3 (p. 1096b 36 - 1070a 4).
5. » : » » » Γ' 8 (p. 1012b 30/31).
6. A. Varagnac: Vers une autre Europe, ὡς ἄν. σ. 414.
7. Corpus Hermeticum IX 4 (ἐκδ. A. D. Nock - A.-J. Festugière, Paris I τόμ. 1945, σ. 97).
8. Corpus Hermeticum X 9 (ὡς ἄν. σ. 117).
9. Ἐρμοῦ Τρισμεγίστου: Ποιμάνδρης I 26 (ὡς ἄν. σ. 336).
10. » : » I 31 (ὡς ἄν. σ. 338).
11. » : » XIV 8 (ὡς ἄν. σ. 342).

VI

1. Ἴδε Ὀμήρου θ' 258, Διονυσίου Ἀλικαρνασσεῶς: Ρωμαϊκῆς ἀρχαιολογίας V 73, 3, Διογένους Λαερτίου I 44.
2. Ἴδε E. Meyer: Geschichte des Altertums, ὡς ἄν. III τόμ. σ. 661.
3. » G. Glotz: La cité grecque, ὡς ἄν. σ. 124.

4. Πλάτωνος: Νόμων 858 E.
5. Ἀριστοτέλους: Ἠθικῶν Νικομαχείων K' 10 (p. 1180a 21/22).
6. Δίωνος Χρυσοστόμου: Α' Περί βασιλείας 75.
7. Πλάτωνος: Πρωταγόρου 343 B', Χαρμίδου 164 E', Πλουτάρχου: Περί τοῦ Ε τοῦ ἐν Δελφοῖς 21 (p. 394 C).
8. Ἀριστοτέλους: Περί οὐρανοῦ Δ' 3 (p. 311a 3-6).
9. » : Περί ψυχῆς Γ' 7 (p. 431a 3/4). Πρβλ. Φυσικῆς ἀκροάσεως Θ' 5 (p. 257b 7/8).
10. Ἀριστοτέλους: Πολιτικῶν B' 12 (p. 1274a 22), Στράβωνος VI 1, 8, R. M. Cook: *Ionian and Greece*—, ὡς ἀν. σ. 87.
11. Ἡράκλειτος (Diels I B' 54).

VII

1. Ἀριστοτέλους: Ρητορικῆς πρὸς Ἀλέξανδρον 3 (p. 1424a 9-12).
2. » : » » » 1 (p. 1420a 25-27). Πρβλ. 2 (p. 1422a 2/3).
3. Ἴπποκράτους: Περί διαίτης I 24, 1/2.
4. Θρασύμαχος (Diels II B' 6a).
5. Θουκυδίδου V 105.
6. Ἀριστοτέλους: Πολιτικῶν Δ' 8 (p. 1293b 22/23).
7. Πλουτάρχου: Λυκούργου V 4 (p. 42 B).
8. Θρασύμαχος (Diels II B' 1). Πρβλ. Εὐριπίδου: Ἀπόσπ. 200 (Nauck).
9. Ἴδε Ἀριστοφάνους: Εἰρήνης 605, Πλουτάρχου: Περικλέους XXXI 3 (p. 169C), Δίωνος Χρυσοστόμου: Ὀλυμπικοῦ ἢ περὶ τῆς πρώτης τοῦ θεοῦ ἐννοίας 6.
10. Ἀριστοτέλους: Ἠθικῶν μεγάλων Α' 34 (p. 1195a 4/5).
11. Αἰσχύλου: Περσῶν 497, Ἡροδότου IV 59, Ξενοφῶντος: Ἀπομνημονευμάτων I 1, 1 — Ἀπολογία Σωκράτους 10, Πλάτωνος: Ἀπολογία Σωκράτους 18 C, 24 B, 26 C,—Πρωταγόρου 322 A,—Νόμων 886 A, 908 C, Ἀριστοτέλους: Ρητορικῆς Γ' 18 (p. 1419a 9).
12. Μενένιος Ἄπιος (Κ. Τσάτσου: Ἀφορισμοὶ καὶ διαλογισμοί, Ἀθῆναι 1968, σ. 250: «Ὁξυρρύχειοι πάπυροι»).
13. Πολυβίου: Ἱστοριῶν XX 6, 1/2.
14. Πρόδικος (Diels II B' 5).
15. Δημόκριτος (Diels II A' 75).
16. Ἀριστοτέλους: Ἀπόσπ. 12 (p. 1476a 6-9).

VIII

1. Διογένης Ἀπολλωνιάτης (Diels II A' 23).
2. Δημόκριτος (Diels II B' 125).
3. » (» II A' 1 (44).
4. Πρωταγόρας (» II B' 1).
5. Πλάτωνος: Θεαιτήτου 201 D.
6. » : Φαίδωνος 72 E.
7. » : Νόμων 892 C.

8. Πλάτωνος: Νόμων 896 C.
9. » : Φαίδρου 249 E.
10. Ἀριστοτέλους: Ἠθικῶν Εὐδημείων Α' 5 (p. 1216a 23 - 27).
11. Κριτίας (Diels II Β' 22). Πρβλ. Εὐριπίδου: Ἀπόσπ. 595 (N a u c k).
12. Δημόκριτος (Diels II Α' 166).
13. Ἀριστοτέλους: Ἠθικῶν Νικομαχείων Α' 1 (p. 1094b 14 - 16).
14. » : Τοπικῶν Ζ' 2 (p. 140a 7/8).
15. M. Tullii Ciceronis: De legibus II 5.
16. Ἀριστοτέλους: Ἠθικῶν μεγάλων Α' 34 (p. 1195a 6).
17. Χρύσιππος (Arnim III 308).
18. Ἐμπεδοκλῆς (Diels I Β' 115, 13).
19. Ἀρκεσίλαος (Διογένης Λαερτίου IV 39).
10. Ζήνων (Arnim I 179), Χρύσιππος (Arnim III 4, 12. 5, 18).
21. Πορφυρίου: Περὶ Πλωτίνου βίου 1.

IX

1. Πλωτίνου: Ἐννεάδων III 8 (30) τίτλος, VI 9 (8) τίτλος, V 5, 4, VI 1, 26. 2, 11. 6, 13. 9, 2.
2. Ἡράκλειτος: (Diels I Β' 44).
3. » : (» I Β' 32)
4. » : (» I Β' 114).
5. Μαξιμου Τυρίου: Τῶν ἐν Ρώμῃ διαλέξεων τῆς πρώτης ἐπιδημίας XV 6 (p. 76b).
6. Πινδάρου: Ἀπόσπ. 169 (S n e l l).
7. » : Ἀπόσπ. 35 C (S n e l l). Πρβλ. Ὀλυμπίων III 7.
8. (Ψευδο-)Δημοσθένους: Α' Κατ' Ἀριστογείτονος 15/16 (p. 774).
9. Πλάτωνος: Πολιτικοῦ 302 E.
10. Ἴδε Zs. Rittsoók: Aristophanes und die Krise der Kultur («Studien zur Geschichte und Philosophie des Altertums», ἐκδ. J. H a r m a t t a, Amsterdam 1968, σ. 46).
11. Ἱπποκράτους: Περὶ διαίτης I 11, 1/2 (p. 486).
12. Ξενοφῶντος: Ἀπομνημονευμάτων VII 30. Πρβλ. 16.
13. Πλάτωνος: Πρωταγόρου 337 D.
14. Ἀρχέλαος (Diels II Α' 1).
15. » (» II Α' 2).
16. Ἐπιχάρμου: Ἀπόσπ. 173 (K a i b e l).
17. Πινδάρου: Ἀπόσπ. 215 (S n e l l).
18. Ἴδε F. Heinimann: Nomos und Physis, Basel 1945, σ. 131.
19. Πλάτωνος: Νόμων 890 D.
20. Ἀριστοτέλους: Ἠθικῶν Νικομαχείων Α' 10 (p. 1099 b 21/22).
21. Χρύσιππος (Arnim III 214).
22. Ζήνων (Arnim I 179).
23. Χρύσιππος (Arnim III 4. Πρβλ. 14).
24. Senecae: Epistularum XIII 2.
25. Χρύσιππος (Arnim III 337).

X

1. Πλάτωνος : Νόμων 892 C. Πρβλ. 896 C.
2. » : » 890 D.
3. » : » 716 C.
4. Σοφοκλέους : Ἀντιγόνης 454/55.
5. » : Οιδίποδος τυράννου 866 - 871.
6. Ἴδε U. v. Wilamowitz-Moellendorf: Staat und Gesellschaft der Griechen («Die Kultur der Gegenwart» έκδ. P. Hinzenberg, Berlin II μέρος IV τμ. 1 1923, σ. 84), M. Pohlenz: Nomos und Physis («Hermes», Wiesbaden LXXXI τόμ. 1953, σ. 430), A. Lesky: Der Kampf um die Rechtsidee im Griechischen Denken, Athen 1968, σ. 11.
7. Πλάτωνος : Φαίδρου 274 E - 275 B.
8. » : Πολιτικοῦ 302 E.
9. » : Νόμων 682 A.
10. » : Φαίδωνος 81 A.
11. » : » 80 E.
12. » : Ἐπιστολῆς η' 355 A.
13. » : Νόμων 889 D.
14. » : » 716 D.
15. » : Θεαιτήτου 176 C.
16. Ἀριστοτέλους : Ρητορικῆς Α' 10 (p. 1368b 8/9).
17. » : Ἠθικῶν Νικομαχείων Κ' 2 (p. 1172b).
18. » : Ρητορικῆς πρὸς Ἀλέξανδρον 2 (p. 1421b - 1422a 1).
19. Χρῦσιππος (Arnim II 945).
20. » (» III 336).
21. Πλάτωνος : Γοργίου 483 E.
22. Χρῦσιππος (Arnim III 4).
23. » (» II 1051).

Γ'

Η ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΡΑΞΙΣ

I

1. Ἴδε K. J. Beloch: Griechische Geschichte, ὡς ἄν. σ. 216. H. Berve: Griechische Geschichte, Freiburg I τόμ. 1951², σ. 139 κ.έ.
2. Ὀμήρου Γ' 154, 296. Πρβλ. Β' 449, Ζ' 236, Φ' 79, Ψ' 703, α' 431.
3. » Η' 472 - 474.
4. » α' 184.
5. » Ψ' 885.
6. » Ψ' 702.
7. » Ψ' 851.
8. Ξενοφῶντος : Ἑλληνικῶν VII 1, 4.
9. Ἴδε Pauly-Wissowa: Realencyclopädie, ὡς ἄν. VII τόμ. 1910, σ. 975 («Geld»).
10. Ἴδε Th. Lenschau: Zur Geschichte Ioniens, ὡς ἄν. σ. 176.